

استفاده از اینترنت در مجموعه سازی

(بخش نخست)

کیانوش بیاتی

اشاره:

نوشته حاضر، به معرفی امکاناتی می پردازد که هم اکنون از طریق شبکه اینترنت در اختیار کتابخانه ها و کتابداران قرار دارد و می تواند آنان را در شناسایی و گزینش بهتر و سریع تر ناشران، کارگزاران و انتخاب منابع مناسب و درخور مجموعه هایشان یاری می دهد.

مقدمه:

شبکه اینترنت، با امکانات و توانایی های منحصر به فرد خود، بسیاری از خدمات و فعالیت های تخصصی کتابخانه ها، و از جمله خدمات و فعالیت های مجموعه سازی را دچار تغییرات و تحولات قابل ملاحظه ای کرده است. استفاده از اینترنت، روش های سنتی مورد استفاده در فراهم آوری و مجموعه سازی کتابخانه ها را تا حد قابل توجهی سرعت بخشیده و بر جذابیت آن نیز افزوده است.

کارشناسان بخش فراهم آوری کتابخانه ها به عنوان گزینشگران مواد و منابع درخور مجموعه، وظایف متعددی بر عهده دارند. مطالعه فهرست ناشران، فهرست کارگزاران و کتابفروشان، مطالعه منابع نقد و بررسی، بررسی فهرست ها یا پایگاه های کتابشناختی سایر کتابخانه ها، و ارزیابی مجموعه موجود با استفاده از کتابشناسی های موضوعی مختلف، از جمله این وظایف است.

هم اکنون، بسیاری از این فعالیت ها، نظیر جستجوی فهرست های ناشران و کتابفروشان، به شکل پیوسته (online)، تنها به مدد اینترنت و در سال های اخیر امکان پذیر شده است. سایر فعالیت های سنتی، نظیر واریسی اطلاعات کتابشناختی و مشاهده نقد و بررسی های کتب

نیز به یاری اینترنت و با روزآمدی بیشتر امکان پذیر شده است.

گفتگو و مشورت کارشناسان و مجموعه سازان با هم تایان خود در سایر کتابخانه ها و مراکز مشابه، در باب موضوعات خاص مجموعه سازی، به کمک پست الکترونیک و لیست سرورها (listservs)، از دیگر امکاناتی است که به مدد اینترنت در دسترس قرار گرفته و امکان برقراری ارتباط و بحث و تبادل نظر در باره مسائل مختلف و تخصصی بین آنها را فراهم آورده است.

با توجه به این که امروزه بسیاری از کتابخانه ها شبکه اینترنت را در بخش فراهم آوری و مجموعه سازی خود به کار گرفته اند، طبعاً، در جستجوی یافتن روش هایی تازه در اینترنت هستند تا با استفاده از آن بتوانند با کارآمدی و سرعت بیشتر به انجام وظایف محوله خود بپردازند. نوشته حاضر تلاش می کند در زمینه این روش ها و توسعه مجموعه کتابخانه ها، ایده ها و روش هایی نوین در استفاده از این تکنولوژی در اختیاران قرار دهد.

لیست سروهای دانشگاهی و کتابخانه ای

برای انجام امور مربوط به مجموعه سازی و فراهم آوری منابع، به نظر می رسد، یکی از ابزارهای مفید در اینترنت، لیست سروهای است که به گروه های پست الکترونیکی یا گروه های مباحثه شهرت یافته اند. توصیه می شود، کارکنان و کارشناسان فراهم آوری منابع، لیست سروهای مرتبط با زمینه موضوعی خود را شناسایی و نسبت به اشتراک در آنها اقدام نمایند.

این لیست ها ممکن است لیست سروهای دانشگاهی باشند، نظیر لیست سروهای مربوط به

شرق شناسی، مطالعات ادیان، علوم سیاسی، حقوق، زنان و نظایر آن؛ و یا ممکن است لیست سروهای خاص کتابداران با گرایشات موضوعی باشد، نظیر لیست سروهای کتابداران کتابخانه های دینی، کتابداران کتابخانه های هنر، کتابداران کتابخانه های ورزشی، کتابداران کتابخانه های ادبی، کتابداران کتابخانه های حقوقی و... لیست سروهای موضوعی، به طور کلی، از جهات متعددی، مفید و حایز اهمیت اند، نظیر:

- شناسایی و بررسی منابع تازه انتشار یافته
- توصیه هایی که در مورد آثار موضوعی خاص ارائه می شود

- دسترسی و تبادل نظر با کارشناسان موضوعی
- و آگاهی از منابع الکترونیکی تازه در اینترنت و...

لیست سروهای دسته دوم (لیست سروهای موضوعی کتابداری)، علاوه بر موارد فوق، حوزه های خاص و مورد علاقه کتابداران را نیز در بر می گیرند، به طور مثال:

- مقایسه منابع سی دی رام با منابع پیوسته (online)

- بحث پیرامون مسایل مربوط به سیاست مجموعه سازی

- تهیه کتابشناسی های جامع

ACQNET-L

<http://www.library.vanderbilt.edu/law/acqs/acqnet.html>

با مراجعه به این سایت می‌توانید به عضویت لیست ACQNET-L درآیید. این لیست که در سال ۱۹۹۰ با ۲۵ عضو (کتابدار) کار خود را آغاز کرده، هم‌اینک بیش از ۱۷۰۰ عضو دارد. این لیست محلی برای بحث و تبادل نظر در باره مسائل مختلف فراهم‌آوری و مجموعه‌سازی است. در این سایت بعضاً مقالاتی پیرامون وجوه مختلف فراهم‌آوری از جمله توسعه مجموعه منتشر می‌گردد. این سایت دارای آرشیوی با قابلیت جستجو است.

COLLDV-L

<http://www.ala.org/alcts/organization/cmds/coll dv.html>

نظیر لیست سرو فوق است و در کنفرانس‌های الکترونیکی، واسطه اداره مباحثی است که در وهله اول به مجموعه سازان، کتاب‌شناسان، و گزینشگران مواد اختصاص دارد، و در وهله دوم به همه کسانی که به نوعی دیگر در کار تولید کتاب دست دارند، نظیر ناشران و کتاب فروشان. در هر صورت، عضویت در لیست‌های موضوعی، امکان بحث و تبادل نظر در زمینه‌های تخصصی و چاره‌جویی در مورد مسائل بعضاً غامض و نیازمند مشورت را برای همه متخصصان امکان‌پذیر ساخته و نتیجه آن نیز، تصمیم‌گیری‌های آگاهانه‌تر و دقیق‌تر در آن زمینه بخصوص خواهد بود. در بخش بعدی این مقاله به معرفی وب‌سایت‌های مجموعه‌سازی خواهیم پرداخت.

ماخذ:

[/http://www.kovacs.com/directory](http://www.kovacs.com/directory)
<http://liblists.wrlc.org/home.htm>
<http://www.ala.org/alcts/organization/cmds/coll dv.html>
<http://lcweb.loc.gov/acq/colldev/handbook.html>

۱. ها، گروه‌های خبری و نشریات الکترونیکی تدارک دیده شده و پیوندهای مرتبط با سایر کتابخانه‌های دانشگاهی، نشریات الکترونیکی و سایت‌های کتابخانه‌ای نیز آمده است. نمونه‌ای از چند لیست در ذیل آمده است:

- COLLDV-L@USC.EDU
(Library Collection Development)

- COLLIBS@IS.SU.EDU.AU
(Collection Development in Australian Academic and Research Libraries)

- EXLIBRIS@LIBRARY.BERKELEY.EDU
(Rare Books and Special Collections)

- AN2@ALA.ORG ALCTS NETWORK NEWS
(Association for Library Collections and Technical Services)

- CADUCEUS-L@BEACH.UTMB.EDU
(History of Medicine Collections)

- CADUCEUS-L@BEACH.UTMB.EDU
(History of Medicine Collections)

- CALL-L@UNB.CA
(Canadian Academic Law Libraries)

- DIG_REF@LISTSERV.SYR.EDU
(Listserv of Digital Reference Services)

- DIGLIB@INFOSERV.NLC-BNC.CA
(Digital Libraries Research mailing list)

- DIGLIBNS@SUNSITE.BERKELEY.EDU
(An Electronic Discussion for Digital Librarians)

- LAWLIBREF-L@LAWLIB.WUACC.EDU
(Law Library Reference Queries)

دو لیست سروی که ذیلاً معرفی می‌شوند صرفاً به موضوع مجموعه‌سازی اختصاص دارند و افراد علاقمند به مباحث مجموعه‌سازی می‌توانند به عضویت این لیست‌ها درآیند:

- اعلان اخبار مربوط به برگزاری کنفرانس‌ها و فرصت‌های شغلی

- و امکان مشورت با همکاران در زمینه معرفی بهترین منابع برای پاسخگویی به پرسش‌های مرجع

و ...

مشورت و گفتگو از طریق این لیست‌ها، می‌تواند انتخاب یا رد منابع مورد تردید و بحث برانگیز را مستدل و مجاب نماید. در این جا دو نمونه از سایت‌هایی که با ارائه فهرست، شما را در یافتن لیست سروهای مربوطه و گروه‌های مباحثه مناسب یاری می‌دهند معرفی شده است:

۱. فهرست کنفرانس‌های الکترونیکی علمی و تخصصی

<http://www.kovacs.com/>

بخشی از این سایت مربوط به معرفی لیست سروهای موضوعی است که از طریق کلیدواژه، نام گروه‌های مباحثه، موضوع، و لیست‌های الفبایی موجود قابل جستجو است. پس از گزینش لیست سرو مورد نظر، اطلاعات مربوط به اشتراک در هر یک، در اختیار کاربر قرار می‌گیرد. به عنوان مثال، در این جا، فقط در زمینه مجموعه‌سازی، حدود ۶۰ لیست سرو معرفی شده است.

۲. لیست کتابخانه‌ها و نشریات الکترونیکی:

www.wrlc.org/liblists

در این سایت نمایه عنوان و نمایه موضوعی لیست

